

مردم‌سالاری دینی، ابزار یا اصلت؟

از منظر اسلام، مردم‌سالاری دینی ابزاری برای انتخابات است یا الگویی اصیل در حکمرانی است که انتخابات تنها یکی از مصادیق آن به شمار می‌رود؟

از منظر اسلام، مردم‌سالاری دینی ابزاری برای انتخابات است یا الگویی اصیل در حکمرانی است که انتخابات تنها یکی از مصادیق آن به شمار می‌رود؟

به گزارش خبرنگار مهر، شاید اولین مفهومی که به ذهن ما با شنیدن عبارت مردم‌سالاری دینی متبادر می‌شود، موضوع شرکت در انتخابات مجلس و دولت و حضور پای صندوق‌های رأی باشد. سوال این است که ظرفیت مردم‌سالاری دینی به عنوان الگویی از حکمرانی به همین مقدار محدود می‌شود یا همان‌طور که رهبر انقلاب هم تأکید دارند مردم‌سالاری نوعی از مشارکت مردم است که موجب اعتماد به نفس ملی شده و کشور را در قله پیشرفت‌های سیاسی، علمی و اقتصادی قرار می‌دهد.

رهبر انقلاب: مردم‌سالاری فقط انتخابات نیست، مردم‌سالاری دینی یعنی سالار زندگی جامعه، مردم هستند

به عنوان مثال رهبر انقلاب طی سخنرانی در سال ۱۳۹۶، انتخابات و رأی مردم در تعیین مستقیم یا غیرمستقیم رهبری، رئیس‌جمهور و سایر مسئولان را تنها بخشی از مردم‌سالاری دانسته و می‌گویند «مردم‌سالاری یعنی مردم را در همه امور زندگی صاحب رأی و تدبیر و تصمیم‌قرار دادن و این درست در نقطه مقابل هیچ‌کاره بودن مردم و استبداد مطلق سلاطین و طواغیت در قرن‌های متمادی قبل از انقلاب است.»

علاوه بر آن در سخنرانی در سال ۹۵ می‌گویند: «بعضی خیال می‌کنند این مردم‌سالاری فقط پای صندوق رأی و انتخابات است؛ آن [تنها] یکی از جلوه‌های مردم‌سالاری دینی است. مردم‌سالاری یعنی بر اساس دین و بر اساس اسلام، سالار زندگی جامعه، خود مردم هستند؛ مردم‌سالاری یعنی این؛ این معنای مردم‌سالاری اسلامی است.»

همچنین ایشان در سخنرانی در سال ۹۶ ضمن اشاره به اینکه مردم‌سالاری دینی یعنی اعتماد کردن به مردم و آماده کرده‌بسترها برای به فعلیت رسیدن ظرفیت‌های مردم به نحوی که کشور را در قله پیشرفت اقتصادی و علمی قرار دهند می‌گویند «با افزایش اعتماد به نفس ملی پیشرفت علمی، صنعتی و دانش‌های نوپدید رخ می‌دهد که باعث افزایش اثرگذاری سیاسی در منطقه است و ناشی از حضور مردم و تأثیرگذاری آنها بر همه حوادث کشور است که عظمت ملت و کشور را به دنبال دارد.»

مشارکت مردم در انتخابات به میزانی است که حضور آنها در دیگر شئون حکمرانی جدی گرفته شود

حجت‌الاسلام والمسلمین علیرضا پیروزمند، عضو هیئت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم در این باره به خبرنگار مهر گفت: مردم‌سالاری دینی نوعی الگوی مشارکت مردم در حکمرانی و حکومت اسلامی است که همه شئون جامعه را در بر می‌گیرد، به شکلی که مشارکت مومنان و مسئولیت‌پذیر در همه عرصه‌های ساختن کشور و تمدن نوین اسلامی در جمهوری اسلامی را به دنبال دارد.

مردم‌سالاری دینی، ابزار یا اصلت؟

حجت‌الاسلام والمسلمین پیروزمند در ادامه گفت: تنها یکی از جلوه‌های ساختن کشور، عرصه سیاسی و اقتدار سیاسی کشور است که در اقتدار سیاسی نیز یکی از عرصه‌ها، عرصه انتخابات و راهپیمایی مردم در روزهای مهم چون ۲۲ بهمن، قدس یا تشییع شهید سلیمانی یا ارتحال امام خمینی (ره) است که البته آنها هم جلوه‌ای دیگر از حضور سیاسی مردم در ایجاد اقتدار سیاسی برای نظام اسلامی و بسیار هم حائز اهمیت هستند.

عضو هیئت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم افزود: منتها از آنجایی که جامعه شئون و ابعاد دیگری هم دارد، مردم‌سالاری دینی و مشارکت مردم می‌تواند جلوه‌های دیگری هم داشته باشد، از جمله آنها مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی است. بار اصلی اقتصاد کشور را باید به مردم سپرده شود، به میزانی که زمینه برای مشارکت مردم و حضور و مسئولیت‌پذیری آنها در اقتصاد فراهم شود، آن هم مردمی که مومنانه و نه سودجویانه رفتار می‌کنند. این طیف از مردم جدا از کسانی هستند که براساس فرصت‌طلبی می‌خواهند صرفاً سود شخصی خود را در نظر بگیرند.

وی تاکید کرد: در عرصه فرهنگی هم همین طور است و ما در نوع تولیدات محصولات فرهنگی مثل فیلم، سریال، بازی های یارانه ای، کتاب اسباب بازی، مد و لباس با محصولات فرهنگی دیگر همین مسئله را داریم و باید حضور و مشارکت مردم را داشته باشیم.

حجت الاسلام والمسلمین پیروزمند ضمن اشاره به اینکه معارف و میانی اسلامی زیادی داریم که بر مشارکت مردم در همه شقوق حکومت اسلامی تاکید دارند گفت: به عنوان مثال عبارت «کلکم راع و کلکم مسئول» شاهد بر این است که تمام آحاد جامعه در قبال سرنوشت جامعه مسئول هستند.

عضو هیئت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم ادامه داد: همچنین معصومین (س) در فرمایشاتی که در نهج البلاغه و صحیفه سجادیه بخشی از آنها ذکر شده درباره حق امام بر مردم و حق مردم بر اشاره دارند، حق امام بر مردم این است که مردم از او تبعیت کنند و حق مردم بر امام و حکمرانان این است که مشمول انصاف و حسن سیرت امام شوند.

وی افزود: اگر به عبارت «فاستبقوا الخیرات» صرفاً نگاه فردی نداشته باشیم، متوجه می شویم یکی از اسباب معرفت دستگیری از دیگران است و یکی از جلوه های فاستبقوا الخیرات این است که در جامعه سازی هر کس مسئولیت خودش را به درستی ایفا کند، همه این مفاهیم در منابع اسلامی هم مردم را به مشارکت داشتن و هم مسئولان را به مشارکت دادن مردم در حکومت توصیه می کند تا اقتدار سیاسی کشور کامل رقم بخورد.

حجت الاسلام والمسلمین پیروزمند گفت: بنابراین تعلیمات دینی، ما را به مشارکت و مسئولیت پذیری آگاهانه و دیندارانه در عرصه های مختلف سیاسی و فرهنگی و اقتصادی دعوت می کند البته انتخابات در کشور ما بیشتر جنبه اقتدار سیاسی نظام را تأمین و تقویت می کند.

عضو هیئت علمی فرهنگستان علوم اسلامی قم درباره تأثیر مشارکت دادن مردم در همه شئون حکومت گفت: مشارکت مردم به میزانی است که انگیزه حضور داشته باشند و حضور خود را مؤثر ببینند. اگر مردم احساس کنند مجموعه هایی که بر سر کار می آیند واقعاً خادم مردم هستند و مومنانه و مسئولیت پذیر رفتار می کنند و با صداقت از ناتوانایی ها و محدودیت های خود با مردم سخن می گویند و به قول خود عمل می کنند، امید و مشارکت شان در انتخابات بیشتر می شود. به عبارتی تلاش یا عدم تلاش مسئولان برای پاسخگویی به مطالبات مردم تقویت یا تضعیف انتخابات را به دنبال دارد.

وی گفت: البته انتخابات به ویژه انتخابات ریاست جمهوری با شور بیشتری در کشور ما نسبت به کشورهای دیگر برگزار می شود، چون مردم می دانند انتخاب آنها تعیین کننده و تأثیرگذار است و برای خود حق تعیین سرنوشت فائل هستند و تنوع سلابق که در طول این سالیان رأی آورده است نشان دهنده واقعی بودن نقش مردم است.

مردم سالاری دینی به دنبال به فعلیت رساندن ظرفیت های مردم است

همچنین آیت الله ابوالقاسم علیدوست، عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و رئیس اندیشکده فقه و حقوق اسلامی مرکز الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت در گفتگو با مهر گفت: علی رغم اینکه شرکت در انتخابات بسیار مهم است اما نباید تنها مصداق آن تلقی شود.

مردم سالاری دینی، ابزار یا اصالت؟

آیت الله علیدوست افزود: هدف از بعثت انبیا ایجاد عدالت و قسط آن هم با تکیه بر توان و مشارکت مردم است تا استفاده از اهرم فشار حکومت. همچنین قرآن صراحتاً در آیه ۱۵۷ سوره اعراف می گوید که هدف از بعثت انبیا شکوفا کردن استعدادها و ظرفیت های مردم در سایه عدالت است و این رسالت همه حکومت های دیگر نیز هست..

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی ادامه داد: اینکه حکومت از مردم در انتخابات یا راهپیمایی ها استفاده کند و در بقیه امور آنها را کنار بگذارد، حالت استفاده ابزاری از مردم را دارد، درحالیکه در دین اسلام استفاده از مردم ابزاری نیست بلکه اصالی است و باید اصالت داشته باشد و به معنای واقعی کلمه به مردم میدان داده شود.

رئیس اندیشکده فقه و حقوق اسلامی مرکز الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت افزود: اینکه روایت داریم حضرت حجت (ع) اولین کاری که می کنند عقول مردم را بالا می برند و ظرفیت های آنها را به فعلیت می رسانند مصداق همین اشارات رهبر انقلاب

درباره مردم سالاری دینی و شکوفایی استعداد‌های مردم است که برخاسته از مسلمات دین ما است و عقل هم همین موضوع را تأیید می‌کند.

وی در پاسخ به اینکه ضعف‌های حکمرانی ما چیست، گفت: ضعف‌های متعددی از جمله ضعف اقتصادی، مدیریتی و سیاست خارجی وجود دارد. لازم است حاکمیت مردم را به معنای واقعی باور کند و مردم احساس نکنند از آنها استفاده ابزاری می‌شود. مردم نباید به احزاب و جناح‌ها تقسیم شوند. در حکومت علوی، حضرت علی (ع) به مالک سفارش می‌کند که مردم را تکه تکه نکن و کف ارتباط تو با مردم از انسان بودن شروع می‌شود پس آنها را دسته دسته نکن. لذا اینکه گاهی دیوار می‌کشیم و مردم را تقسیم می‌کنیم نقطه ضعف کوچکی نیست. یا در اختلاف‌های جناحی به راحتی اخلاق پایمال می‌شود و در این حیطه شاهد بداخلاقی هستیم، بداخلاقی مسئولان با مسئولان یا مسئولان با مردم و برعکس، این آسیب‌ها امروز خود را نشان داده است.